

Notitie

Opdrachtgever: Dhr. Van Wingerden, gemeente Leiden
Auteur: W. Moerland MSC
Betreft: Wnb-onderzoek Rijsburgerblok K3 K4 Leiden
Projectnummer: 1565
Datum: 6 november 2017
Status: definitief

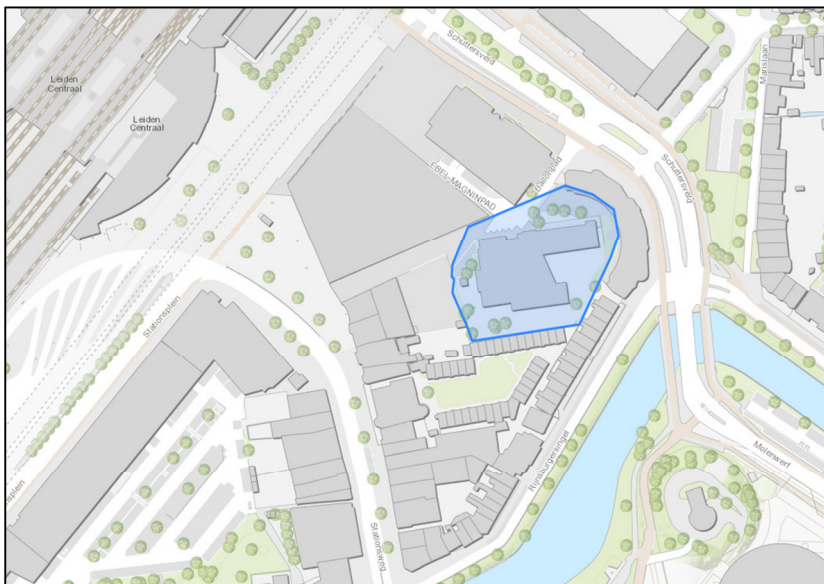

Bureau Stadsnatuur

bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

Op verzoek van de gemeente Leiden heeft Bureau Stadsnatuur ecologisch onderzoek verricht op een ontwikkellocatie in het Leidse stationsgebied. Het plangebied omvat een schoolgebouw en omliggend terrein. Ten behoeve van grootschalige woningbouw zal bestaande bebouwing gesloopt worden. In dit verband is ecologische kennis gewenst omtrent voorkomen van flora en fauna beschermd conform landelijke wetgeving, de Wet natuurbescherming (Wnb). Middels een quick scan (Moerland 2017) is vastgesteld dat nader onderzoek naar gebouwbewonende vogels en vleermuizen wenselijk is. Voorliggende notitie brengt verslag uit van vervolgonderzoek, uitgevoerd in het veldseizoen van 2017. Het plangebied wordt getoond in Figuur 1.

Figuur 1. Ligging plangebied K3/4 Rijsburgerblok (in transparant blauw).

Methodiek

Het plangebied is onderzocht op beschermd gebiedsgebruik door vogels en vleermuizen waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een ontheffing is vereist indien aan deze ontwikkeling versturende effecten zijn verbonden.

Het onderzoek naar vogels was gespits op het voorkomen van gebouwbewonende soorten, in het bijzonder vaste rustplaatsen (nesten, slaapplekken) van *Huismus Passer domesticus*, Gierzwaluw *Apus apus* en Spreeuw *Sturnus vulgaris*. Niet alleen nestlocaties, ook het functionele leefgebied van deze soorten is in relatie tot de ruimtelijke ontwikkeling relevant. De aandacht ging uit naar territoriaal gedrag, gebruikssporen, nestbouw en uitgevlogen jongen. Inventarisatie vond plaats conform SOVON-richtlijnen (Van Dijk & Boele 2011) en/of conform de soortenstandaards voor de betreffende soorten (te raadplegen via www.rvo.nl). Bezoeken werden waar mogelijk gecombineerd met onderzoek naar vleermuizen.

Onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad *et al.* 2017). De bezoeken duurden ten minste twee uur. Alle veldbezoeken werden uitgevoerd met een batdetector Pettersson D240x (met mogelijkheid tot time expansion) en opnameapparatuur.

Ten behoeve van het vaststellen/uitsluiten van zomerverblijfplaatsen is het plangebied bezocht in de periode van schemering. Op strategische plekken is gepost, waarbij is gelet op zwermende, in- of uitvliegende dieren. In het najaar is het plangebied onderzocht op aanwezigheid van paarverblijfplaatsen. Grote (winter)verblijfplaatsen zijn op voorhand uitgesloten (Moerland 2016).

Gedurende alle bezoeken is overig gebiedsgebruik zoals foerageren en passeren ook in kaart gebracht.

Tabel 1. Overzicht bezoeken.

datum	onderzoeker(s)	starttijd	eindtijd	temperatuur	windkracht	Huismus	Spreeuw	Gierzwaluw	vleermuizen
09-04-2017	W. Moerland	10:00	11:30	17	2	x	x	-	-
06-05-2017	W. Moerland	10:00	11:00	16	3	x	x	-	-
16-05-2017	W. Moerland	03:30	06:00	16	2	x	-	-	zomerverblijfplaatsen
11-06-2017	W. Moerland	20:30	23:30	20	1	x	-	x	zomerverblijfplaatsen
21-06-2017	W. Moerland	21:00	22:15	26	0	-	-	x	-
22-06-2017	W. Moerland	03:15	05:15	21	1	-	-	x	zomerverblijfplaatsen
04-07-2017	W. Moerland	20:30	23:00	23	0	-	-	x	zomerverblijfplaatsen
13-07-2017	W. Moerland	21:00	22:00	18	1	-	-	x	-
31-08-2017	W. Moerland	21:30	23:30	15	0	-	-	-	paarverblijfplaatsen
28-09-2017	W. Moerland	21:00	23:00	16	1	-	-	-	paarverblijfplaatsen

Resultaten

Vogels

Binnen het plangebied zijn geen nesten aangetroffen van gebouwbewonende soorten vogels die onder de Wet natuurbescherming een strikte bescherming genieten. Gierzwaluw en Spreeuw ontbreken geheel binnen het plangebied, hoewel van laatstgenoemde de sporen van een oud nest zichtbaar zijn onder een nokvorst. Op de betreffende gevel zit een langgerekt poespoot dat enkel toegeschreven kan worden aan Spreeuw. Met zekerheid is uitgesloten dat deze soort in 2017 tot broeden is gekomen binnen het plangebied. Getuige de gemeentelijke trend maakt de soort hiertoe in de toekomst ook geen aanstalten. Blijkens data uit het Stadsnatuurmeetnet gaat de soort hard achteruit, met 40 procent sinds 2004 (Moerland 2015).

Figuur 2. Veldsituatie plangebied op 6 mei 2017: de haag, met rechts de aanbouw van het schoolgebouw.

Er zijn geen nesten van Huismus in het schoolgebouw. Een groenstrook (van 2 meter breed, 30 meter lang) maakt wel deel uit van het leefgebied van de soort. Deze haag, bestaande uit coniferen en loofbomen, vormt de begrenzing van het plangebied met enkele particuliere tuinen. In de directe omgeving is ten minste één broedpaar aangetroffen; zeker is dat de haag door kleine groepen Huismussen wordt bezocht. De haag dient dan als foerageer- en rustlocatie. Voor Huismus functioneel groen is in de directe omgeving weinig voorhanden. Deze groenstrook moet derhalve gezien worden als essentieel onderdeel in het leefgebied van de lokale populatie Huismus.

Vleermuizen

Het plangebied wordt door een klein aantal vleermuizen gebruikt als leefgebied. Binnen het plangebied is beschermd gebiedsgebruik aanwezig, in de vorm van één zomer- en twee paarverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Door deze dieren wordt ook systematisch gefoerageerd rondom de groene elementen binnen en nabij het plangebied.

Figuur 3. Locatie zomerverblijfplaats Gewone dwergvleermuis, foto van 22 juni 2017, de gele pijl links, de rode stip rechts.

De locatie van de zomerverblijfplaats kon precies bepaald worden (Figuur 3), namelijk een smalle spleet tussen de muur en daklijst. De exacte locaties van de paarverblijfplaatsen zijn onzeker. Vastgesteld is op basis van baltsintensiteit en vliegbewegingen dat de territoriale dieren hun fysieke verblijfplaats hebben in het oude deel van de school. Aannemelijk is dat de zomerverblijfplaats ook dienst doet als paarverblijfplaats. Het territoriale gedrag bleek nabij dit deel van de gevel ook te intensiveren. Er wordt niet uitgesloten dat deze verblijfplaats ook als winterverblijfplaats functioneert.

Gelet op de actieradius van de vleermuizen is bepaald dat de groene randzones van het plangebied, samen met de donkere inrichting, essentieel deel uit maken van het leefgebied van de vleermuizen.

Conclusie

Gelet op bovengenoemde bevindingen wordt geconcludeerd dat er sprake is van beschermd gebiedsgebruik door:

- Huismus, in de vorm van essentieel functioneel leefgebied van de soort;
- Gewone dwergvleermuis, in de vorm van verblijfplaatsen (1 zomer- en 2 paar-) en essentieel functioneel leefgebied.

Aanbevelingen

De sloop van het schoolgebouw en het omliggend groen moet worden gezien als een conflicterende ingreep met verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied van Gewone dwergvleermuis worden immers weggenomen. Daarnaast verdwijnt een groene structuur die als essentieel leefgebied voor Huismus moet worden gezien.

Voor de uitvoering van de sloopwerkzaamheden is een ontheffing vereist van het bevoegd gezag (i.e. Provincie Zuid-Holland). Hiertoe zal onder andere moeten worden aangetoond dat:

- het belang voor de werkzaamheden geldend is zoals benoemd in de Habitatrichtlijn/Vogelrichtlijn;
- er geen reëel alternatief is voor voorgenoemde werkzaamheden;
- de gunstige staat van instandhouding van de populatie Gewone dwergvleermuis en Huismus niet in het geding is (op basis van mitigerende en compenserende maatregelen).

Te treffen maatregelen en overige bovengenoemde punten dienen in een activiteitenplan uiteengezet te worden. Mitigerende maatregelen vinden plaats voorafgaand aan de werkzaamheden om te voorkomen dat individuele vleermuizen geschaad worden. Ook moet in de periode van sloop en bouw een groenstrook als leefgebied voor de Huismus gerealiseerd zijn. Compensatie houdt in dat de uiteindelijke nieuwe situatie geschikt leefgebied biedt voor betreffende soorten. Gedacht kan worden aan inbouwkasten voor vleermuizen. Ook moet de nieuwe inrichting voorzien in voldoende functioneel groen voor Huismus en Gewone dwergvleermuis.

Ten slotte wordt gewezen op de beschermde status van in gebruik zijnde vogelnesten. Zo is gedurende het vleermuisonderzoek geconstateerd dat Kleine mantelmeeuw *Larus fuscus* broedt op de platte bedaking van het plangebied. Het verstoren, met nadelig effect op het broedsucces, van een broedsel is in de Wnb verboden. Preventieve maatregelen kunnen voorkomen dat vogels tot broeden komen op onwenselijke locaties. Eventuele werkzaamheden ten tijde van het broedseizoen kunnen zo doorgang vinden zonder dat nesten verstoord worden.

Literatuur

- Dijk, A.J. van & A. Boele. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Moerland, W. 2015. Resultaten en analyse SNML 2014 en 2015. bSR-rapport 283. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Moerland, W. 2016. Quick scan Rijnsburgerblok K3 K4 Leiden. bSR-notitie 1515. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl